תהלים סט מאי דכתיב [א] °ואני תפלתי לך ה' עת רצון
סט אאימתי *עת רצון בשעה שהצבור מתפללין.
ישעיה ר' יוסי ברבי חנינא אמר מהכא °כה אמר ה'
מט בעת רצון עניתיך ר' אחא ברבי חנינא אמר
איוב לו מהכא °הן אל כביר ולא ימאס וכתיב °פדה
תהלים נה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי
תניא נמי הכי רבי נתן אומר מנין שאין הקב"ה
מואס בתפלתן של רבים שנאמר הן אל כביר
ולא ימאס וכתיב פדה בשלום נפשי מקרב לי ולא כדכתי'
וגו' (א) אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות ס"ג כצ"ל
חסדים °ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו
כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם אמר
ר"ל בכל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל נקרא שכן רע
ירמיה יב שנאמר °כה אמר ה' על כל שכני הרעים הנוגעים בנחלה אשר הנחלתי את
שם עמי את ישראל ולא עוד אלא שגורם גלות לו ולבניו שנא' °הנני נותשם מעל
אדמתם ואת בית יהודה אתוש מתוכם . אמרו ליה לר' יוחנן איכא סבי בבבל
דברים יא תמה ואמר °למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה כתיב אבל בחוצה
לארץ לא כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא אמר היינו דאהני להו
כדאמר ר' יהושע בן לוי לבניה קדימו וחשיכו ועיילו לבי כנישתא כי היכי
משלי ח דתורכו חיי א"ר אחא ברבי חנינא מאי קרא °אשרי אדם שומע לי לשקד על
דלתותי יום יום לשמור מזוזת פתחי וכתיב בתריה כי מוצאי מצא חיים . אמר
רב חסדא גלעולם יכנס אדם שני פתחים בבית הכנסת שני פתחים סלקא דעתך
תהלים לב אלא אימא שיעור שני פתחים ואחר כך יתפלל : °על זאת יתפלל כל חסיד
משלי יח אליך לעת מצא אמר ר' חנינא לעת מצא זו אשה שנא' °מצא אשה מצא טוב
*במערבא כי נסיב אינש אתתא אמרי ליה הכי מצא או מוצא מצא דכתיב מצא
אשה מצא טוב ויפק רצון מה' מוצא דכתיב °ומוצא אני מר ממות את האשה
משלי ח וגו' ר' נתן אומר לעת מצא זו תורה שנאמר °כי מוצאי מצא חיים וגו' רב נחמן
תהלים סח בר יצחק אמר לעת מצא זו מיתה שנא' °למות תוצאות תניא נמי הכי תשע
מאות ושלשה מיני מיתה נבראו בעולם שנאמר למות תוצאות תוצאות
בגימטריא הכי הוו קשה שבכלן אסכרא ניחא שבכלן נשיקה אסכרא דמיא
כחיזרא בגבבא דעמרא דלאחורי נשרא ואיכא דאמרי כפיטורי בפי ושט נשיקה
דמיא כמשחל בניתא מחלבא ר' יוחנן אמר לעת מצא זו קבורה א"ר חנינא
איוב ג מאי קרא °השמחים אלי גיל ישישו כי ימצאו קבר אמר רבה בר רב שילא
היינו דאמרי אינשי ליבעי אינש רחמי אפילו עד זיבולא בתרייתא שלמא מר
זוטרא אמר לעת מצא זה בית הכסא אמרי במערבא הא דמר זוטרא עדיפא
מכלהו . אמר ליה רבא לרפרם בר פפא לימא לן מר מהני מילי מעלייתא
דאמרת משמיה דרב חסדא במילי דבי כנישתא אמר ליה הכי אמר רב חסדא
תהלים פז מאי דכתי' °אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצויינים (ב)
בהלכה יותר מבתי כנסיות ומבתי מדרשות והיינו דאמר ר' חייא בר אמי משמיה
דעולא מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של
הלכה בלבד . *ואמר אביי מריש הוה גריסנא בגו ביתא ומצלינא בבי
כנישתא כיון דשמענא להא דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא מיום
שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד ולא הוה מצלינא אלא היכא
לקמן דף ל: דגריסנא . *רבי אמי ורבי אסי אף על גב דהוו להו תליסר בי כנישתא בטבריא לא מצלו אלא ביני
עמודי היכא דהוו גרסי : ואמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא גדול הנהנה מיגיעו (ג) יותר מירא שמים
תהלים קיב דאילו גבי ירא שמים כתיב °אשרי איש ירא את ה' ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב °יגיע כפיך כי
שם קכח תאכל אשריך וטוב לך *אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא ולגבי ירא שמים וטוב לך לא כתיב ביה :
[אבות פ"ד מ"א חולין מד:] ואמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא °לעולם ידור אדם במקום רבו שכל זמן ששמעי בן גרא קיים לא נשא
שלמה את בת פרעה והתניא אל ידור לא קשיא הא דכייף ליה הא דלא כייף ליה: אמר רב הונא בר יהודה אמר
ישעיה א רבי מנחם אמר ר' אמי מאי דכתי' °ועוזבי ה' יכלו זזה המניח ס"ת (ד) ויוצא *רבי אבהו נפיק בין גברא לגברא.
בעי רב פפא °בין פסוקא לפסוקא מהו תיקו חרב ששת מהדר אפיה וגרים אמר אנן בדידן ואינהו בדידהו :
אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי טלעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום
ואפילו

עת רצון . אלמא יש שעה שהיא של רלון : **כביר לא ימאס**. תפלת הרבים לא ימאס : **מקרב לי** . ממלחמות הבאות עלי : **כי ברבים היו עמדי** . שהתפללו עמי : **פדה בשלום** . זה שעסק בדברי שלום דהיינו תורה דכתיב וכל נתיבותיה שלום (משלי ג) וכן גמילות חסדים נמי שלום הוא שמתוך שגומל חסד בגופו לחבירו הוא מכיר שהוא אוהבו ובא לידי אחוה ושלום : **הנני נותשם מעל אדמתם** . סיפיה דקרא הוא: **מקדמי** שחרית : **מחשכי** . ערבית כלומר מאריכין בבית הכנסת: **שיעור של שני פתחים** . רוחב יכנס לפנים שלא ישב סמוך לפתח דנראה עליו כמשוי עכוב בית הכנסת ויהא מזומן סמוך לפתח לצאת: **יתפלל לעת מצא** . יתפלל שיהו מצויין לו כשיצטרך : **לעת מצא זו מיתה** . שימות במיתה יפה ונחה : **אסכרא** . אישטר"אנגולמנט בלע"ז שבתוך הגוף: **כחיזרא בגבבא דעמרא דלאחורי נשרא** . כענפי הסירים הנסבכים בגזת הצמר כשאדם נותק בחזקה ומשליך לאחור שאי אפשר שלא ינתק הצמר עמה: **כפיטורי בפי ושט.** יש אוקיינוס יש בו מקומות שאינו מקבל ברזל ומחברין לוחי הספינה ע"י חבלים ועקלים שתוחבי' בנקביו ותוקעין אותו בדוחק לפי שהם גסין כמדת הנקב : **פיטורי** . חבלים דמתרגמינן ופטורי ציצים (מלכים א ו) אטונין : **כפי ושט** . הוא הנקב שהוא עגול כפי ושט: **כמשחל בניתא מחלבא.** °כמושך נימא שער מתוך החלב : **זיבולא בתרייתא שלמא.** שיהא לו שלום כל ימי חייו ואף ביום קבורתו עד השלכת עפר האחרונה שבכיסוי קבורתו : **זיבולא** . פלא"ה בלע"ז : **לעת מצא זה בית הכסא** . שיהא דר במקום שיש בית הכסא סמוך לו לפי שהיתה קרקע של בבל מצולת מים ואין יכולין לחפור שם חפירות והיו צריכין לצאת בשדות ולהתרחק מאד : **המצויינים**. ציון ואסיפה לבור : **ביני עמודי** . שבית המדרש נכון עליהם מלמעלה : **שכל זמן ששמעי בן גרא קיים כו'**. דסמוך למיתת שמעי כתיב ויתחתן שלמה את פרעה (מלכים א ג): **הא דכייף ליה** . אם כפוף הוא לרבו לקבל תוכחתו ידור אצלו. ואם לאו טוב להתרחק ממנו ויהי שוגג ואל יהי מזיד : **מהדר אפיה וגרים** . משנתו כשקורין בספר תורה : **ישלים פרשיותיו** . של כל שבת ושבת : ואפילו

תורה אור

(ה) **רב** ששת מהדר אפיה וגרים . וא"ת והא אמרינן בסוטה (פ"ז ד' לט.) מאי דכתי' וכפתחו עמדו כל העם (נחמיה ח) כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפי' בדבר הלכה. ויש לומר התם איירי בקול רם כדי שלא יבטלו קול קריאת התורה והכא איירי בנחת. והאי דקא מהדר אפיה רבותא משמע אע"ג דמהדר אפיה שנראה כמניח ספר תורה שפיר דמי והאי דאהדר אפיה כדי שיכוון גרסתו. ורב אלפס (מגילה פ"ד) כתב דה"ג מפרשי דוקא שיש שם עשרה אחריני או יכול ללמוד . אבל אין שם עשרה כי אם עמו לא . והכא מיירי שהיו שם עשרה בלא הוא ועוד תירץ האלפסי שאני רב ששת שתורתו אומנתו הוא . (ו) ולכן מסתבר לן כי האי *תירוצא*: **שנים** מקרא ואחד תרגום . יש מפרשים והוא הדין ללועזות בלע"ז שלהן הוי כמו תרגום

עין משפט נר מצוה

כט א מיי' פ"ח מהלכות תפלה הלכה א' סמג עשין יט טוש"ע או"ח סימן צ סעיף ט :
ל ב מיי' שם וסמ"ג שם טוש"ע או"ח סימן צ סעיף יח :
לא ג מיי' שם הלכה ב וסמג שם טור טוש"ע או"ח שם סעיף כ :
לב ד מיי' שם הלכה ג וסמג שם טוש"ע או"ח שם סעיף יח:
לג ה ו מיי' פי"ב שם הלכה ט סמג שם טוש"ע או"ח סימן קמ"ו סעיף א :

[ועי' תוס' סוטה לט. ד"ה כיון]

לד ז [טור שם] ח מיי' שם סמ"ג שם טוש"ע שם סעיף ב [רב אלפס כאן ובפרק הקורא את המגילה דף רע"ג] :
לה ט מיי' פי"ג שם הלכה כה סמג שם טור וטוש"ע או"ח סימן רפ"ה סעיף א :

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' מאי דכתי' ואני. נ"ב גי' רי"ף ורא"ש אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת שנאמר ואני :

[יבמות סג:]
קהלת ז

◆

גליון הש"ס

גמ' כל העוסק בתורה כו'. ברי"ף איתא ומלוי בבהכ"נ : שם לעולם ידור כו'. מג"א סימן תר"ה סק"ג : שם בין פסוקא לפסוקא כו'. עי' יומא ע ע"א בתוס' ד"ה ולא מפני : רש"י ד"ה כמשחל כו' כמושך כו'. כי מן המים משיתהו שמות ב' (מתרגם מן מיא שחלתיה) :

[מגילה כט. ועיין שם היטב]

מסורת הש"ס

[יומא סט: תענית כו: יבמות עב. סנהדרין סד.]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' פדה בשלום נפשי מקרב לי וגו' מאי פדה בשלום נפשי אמר הקב"ה : (ב) שם המצויינים שם בהלכה : (ג) שם הנהנה מיגיע כפו יותר : (ד) שם זה המניח ס"ת כשהוא פתוח ויוצא: (ה) תוס' קודם ד"ה רב ששת צ"ל ד"ה שיעור שני פתחים פירש בקונטרס שיעור ב' פתחים ממש צריך להכנס לבית הכנסת שיעור רוחב ב' פתחים שהם ח' אמות אבל זה אינו דמאחר שהוא יושב בב"ה מה לי סמוך לפתח מה לי אינו סמוך וכן אם היה בית הכנסת צר והיה שם רוב עם בע"כ צריך לישב קרוב וסמוך לפתח אלא הכי פי' שלא ימהר להתפלל מיד כשבא בבית הכנסת אלא ישב מעט כדי שתתיישב דעתו עליו שגם זה אין דבר הגון להתחיל מיד שנראה עליו כמשאוי : (ו) ד"ה רב ששת וכו' אומנתו הוא וכתב ולכן מסתבר :